

סימן קפה

שיעור הלוויית המת ב"מ

כני עדתו. ושאר העם כל א' כפי הרגשו, וכפי קרבתו לאותו גדול ד' אמות ודאי לא מספיק [שה' השיעור המועט שצמועט], אלא חתיכת דרך. ואם מקדיש לזה שעה, אין זה ציטול תורה ח"ו, צמילתא דלא שכיחא כ"כ צ"ה, כי חוץ מהכבוד שנותן צוה לתורה ולת"ת, יש צוה גם לימוד מוסר והתעוררות מההספדים, ומעטם ההלויה, שהחי יתן אל לבו, לדעת תמיד לפני מי אמה עומד, ועמיד ליתן דין וחשבון, ועי"ז ילמד צטרה ובשקידה, ויקיים שויתי ה' לנגדי תמיד.

וכן נהגו גדולי הדור, צהלויותם של גדולי ישראל אחרים. — וכ"ק דודי הגאון שר התורה גאצ"ד טעעצין ז"ל צויה לפני מותו שלא יספידוהו "צעת הלויה" כי ודאי יצאו הידידים ואינו רוצה להטריחם, הי גאון, הי חסיד, הי עניו זיע"א.

ויש עוד גדר שלישי צוה דהיינו א' כבוד הנפטר שכל מת הוא כס"ת שנשרף (שנת קה:). — צ' כבוד התורה וזה שייך בכל ת"ת חשוב. — ג' כבודן של ישראל.

כי צ"ה ישנם צישראל תלמידי חכמים גדולים, וצדיקים עוצדי ה' וכו', והם נחצאים אל הכלים, פחות או יותר. יש שידוע צמורתו או צדקתו, ויש שכמעט ולא ידוע, ושניהם אינם מנהיגים עדה. — וצוה קורה לפעמים שמעטים הם המלוים. וכבר מוצא צספה"ק ראשית חכמה עוצדא צחסיד א' שכל ימיו שקד עה"ת צקדו"ט, וצהלויותו לא הי' מנין. וחצירו ליוהו והצטער מאד, היצחק? וצחלוס גילו לו מן השמים, מפני שפעם אחד הצויק הצחסיד מקטרתו צידו ועצרה אשתו נדה וצלא יודעין נגע צגדה צמקטרת, וכדי לצא לגמרי נקי לג"ע, הציאו עליו מן השמים צזיון זה שגם שוגר קל זה יכופר לו.

ודא יכול לקרה צת"ת פרטי כנ"ל, אפילו אם כגוצה ארזים גצוה. אצל אם הוא מנהיג עדה צישראל או מצדיק תורה לתלמידים, יש ענין נוסף של כבודן של ישראל, שהקצ"ה חס על כבודם, ואם רצ או אדמו"ר או ראש ישיבה גדול הולך לעולמו, אז זה

בס"ד כ"ז אדר תשע"ב

שוכט"ס לכבוד המופלג בתורה, עוטה אורה, שוקד בה בחשיכה כבאורה, הרב ר' משה בצרי שליט"א, ב"ב, בן הרה"ג כמוה"ר בנימין זאב שליט"א רב דק"ק קרית אבות באר שבע. אחדשה"ט,

אודות שאלתך כמה הוא שיעור ההלויה לב"מ, ואם צריך לשמוע כל ההספדים וללוותו עד בית העלמין, כאשר כל זה גורם ביטול תורה בביהמ"ד.

ראשית לך נא וראה המצואר אללנו צס"ד צשו"ת משנת יוסף (ח"א סי' עב), ושקומכים על ההעמק שאלה (פ' ויחי סי' לה, צ) שהחיוצ ללוותו הוא רק כשרואה שמוליקין המת, ולא כשמונה צאטו של הצצרא קדישא, וגם לא כשמספידים הרצה, וקשה לו לעמוד ולהתעכב. וכל זה צדרך למצוא קולא, וצשו"ת שלמת חיים להג"ר חיים זונענפלד ז"ל (צחדש סי' חרי) הסכים להקל. והידור מצוה ללוותו עד קצרו ממשי, כמסכת דרך ארץ (פ"ע) והחרדים (צחדש פרק ית, יא). — וחשצתי שם למצוא עוד קולא צעיר גדולה המחולקת לשכונות ולעדות שונות, וצחי כנסת לכל עדה. צוה צעיקר חייצים השכנים וצני העדה שלו. צכל עדה לקהל צפנ"ע, וא"א לחייצ כל תושצי העיר. — והני מילי כשהנדון הוא משום כבוד המת, למאן דקרי ומתני, כלומר שהוא יודע ספר.

אכן כשהנדון על גדול וצדיק מפורסם נואני כותב כעת זאת צומן הלוויית הגאון הגדול רצי חיים פנחס שיינצרג ז"ל ראש ישיבת תורה אור צירושלם ת"ו], אז חוץ מכבוד המת, יש ענין של כבוד התורה, ואז רצים מאד נחשצים כצני עדתו. וכצר אחז"ל (שנת קה:). חכם שמת הכל כקרוציו, קורעין וחולצין עליו וכו', וצית מדרשו צטל, וצנשיא צישראל כל צחי מדרשות צטלין. וצחזק"הו המלך אחז"ל (צ"ק טו). כבוד גדול עשו לו צמותו, שהושיצו ישיבה על קצרו.

דהיינו שתלמידיו שקיצלו ממנו תורה וארחות חיים, מלוים עד קצרו, וכל זמן ההספדים, כי הם גם

כבוד ישראל שרצים ילווהו ויספידוהו. — וכעין ש"חז"ל (ע"ז יא.) שורפים על המלכים, משום חשיבותא, דהיינו ששורפים כלי תשמישו שלא יהנה אחר מהם, כיון ששל מלך היו. ויתכן שהיו בישראל גדולים בתורה ובדקדוק ממנו, מ"מ כיון שהוא הומלך נוהגים בו כבוד מלכים. — ה"נ צמאן מלכי רבנן, אפילו אם יש בישראל יותר גדולים, מ"מ כיון שכל

גדולה נפסקת לאדם מן השמים, לכן אל רצ כזה אין עושים חשבות כאלל החסיד הנ"ל, לכפר איזה שוגג, אלא גדלותו בחייו ואח"כ, לנהוג בו כבוד מלכי רבנן.

ישביענו השי"ת אורך ימים ושנות חיים, ונהגה בתורת חיים לאי"ט.

דושה"ט

חלק אבן העזר

סימן קפו

בענין טעה בדבר מצוה

ובענין גיל הנישואין

היא נדה והוא לא ידע, הרי זה פטור מחטאת שהרי עשה כרשות, אבל אם בא על אשתו והרי היא נדה חייב חטאת מפני שלא שאלה ואחר כך יבעול, אבל יצמתו אינו רגיל זה כדי שישאל לה". דלפ"ז ה"נ לכאורה צדין המשנה (ביצמות לד. הנ"ל) שנתחלפו הנשים צביאה ראשונה, הרי דומה ליצמה, שהבעל אינו רגיל בה ובוש הימנה, וכש"כ הוא מאשת אחיו המוכרת לו קלת ויותר מאשה דעלמא, והוי טועה בדבר מצוה, עכ"ד כת"ר.

לתרץ כ"ז בפשטות צ"ל דשנת י"ח דחופה מתחילה לפי הרמב"ם אישות מתחילת שנת י"ח, דהיינו משנשלמו לו י"ז שנה, אז צריך להתחיל לקחת ההוגנת לו, ר"ל להתחיל בהשתדלות כרגיל. ומשהגיע לעשרים ולא נשא הוא ג"כ רק אם מזניח המצוה, אבל אם משתדל ואינו משיג אשה ההוגנת לו, ששני הצדדים יתראו, ואין עליו אשמה, אז צודאי ח"ו לא יאמר עליו תיפת. — ומהרש"ל צי"ש (קידושין פ"א סי' נו) התיר להתאחר עד בן כ"ד שנה. — וממילא אינו דומה למילה הקצוה ליום השמיני. ולחמץ שזמן אכילתו קבוע צע"פ בזמן דאורייתא בגדר דרבנן.

ועי' בשו"ת אחיעזר (ח"ג סי' פג) שגם בטועה בדבר מצוה דרבנן פטור. ודעת תורה למהרש"ם

בס"ד ז"ך שבט תשע"א

ברכה ושלום, לספיר ויהלום, אמורה בכפליים, מעי"ק ירושלים, למע"כ הרה"ג החו"ב משנתו זך ונקי כש"ת מו"ה שמואל זאנוויל שווארץ שליט"א מו"ל ועורך המאסף התורני הנודע "המאזנים" בקרית יואל מאגראו נ.י.

אחדשת"ה

ביקרת מכתבו עמד בענין טעה בדבר מצוה (יצמות לה.) דא"ר יהושע דכשזמנו צהול כמו במילה בשמיני פטור, משא"כ בקידוש אשה דאין זמנו צהול, כגון שנים שקידשו צ' נשים ובחופה החליפוס, טעה בדבר מצוה חייב. — והק' דמשכחת לה בעומד ביום אחרון דשנת י"ח או כ' שאז הקצ"ה כציכול אומר תיפת וכו' (קידושין כט:). וניתח לכת"ר דזמן י"ח וכ' אינו מדאורייתא. והק' מגמ' (פסחים עב:) דתרומה צע"פ זמנה צהול לשעה הששית, אלא דשם טעה ז' היא דאורייתא ושפיר זמנו צהול.

ושוב הק' מהרמב"ם (הל' שגגות פ"ג ה"ח) שכ' וז"ל "כל העושה מצוה מן המצוות וצכלל עשייתה נעשית עצירה שחייצין עליה כרת בשגגה הרי זה פטור מחטאת מפני שעשה כרשות, כיצד הבא על יצמתו והרי